

Wie zijn er beter in geschiedenis, jongens of meisjes?

Albert van der Kaap

Jongens doen het op het geschiedenisexamen ietsje beter dan meisjes, zo concludeerde ik jaren geleden op basis van een aantal schriftelijke examens (<https://histoforum.net/2021/examenresultaten2021.pdf>). In het geschiedenisexamen 2025 was er zowel in het havo-examen als het vwo-examen echter een vraag die door meisjes 'significant' duidelijk beter is gemaakt dan door jongens. Het woord 'significant' staat hier niet voor niets tussen aanhalingstekens. Bij een tweepunts vraag, zeker als het tweede punt (in de havo-vraag) ook nog eens een weggevertje is, tenminste als je het eerste deel van de vraag goed hebt, krijg je al gauw een groter verschil. Grappig is dat beide vragen betrekking hebben op vrouwenemancipatie.

Bij een tweede vwo-vraag is er ook een duidelijk discrepantie tussen de score van jongens en meisjes, maar nu in het voordeel van jongens.

Examen 2025, vraag 20 havo (p-waarde meisjes = .45; jongens = .33)

Waarom de p-waarde van deze vraag zo laag is, wordt snel duidelijk als je naar de vraag en het antwoordmodel kijkt. Het gaat namelijk om een pure kennisvraag (*syllabus: De positie van vrouwen veranderde. In 1956 kwam een einde aan de wettelijke handelingsonbekwaamheid van getrouwde vrouwen*) voor één punt. Het andere punt is een weggevertje, te simpel voor woorden. De kans dat een leerling het tweede punt krijgt toegewezen als hij het antwoord op de eerste vraag niet weet, lijkt me nagenoeg nihil. Dit betekent dat een leerling dus ofwel twee punten krijgt of heen enkel punt. Daarmee is een p-waarde onder de .50 snel verklaard. Blijft leuk (rolbevestigend?) te zien dat desondanks de score van meisjes hoger is dan die van jongens.

Bron

Op 21 april 1956 staat in De Tijd: godsdienstig-staatkundig dagblad een ingezonden brief van de lezer W. Sprenger:

Het lijkt me onjuist het onderscheid tussen de gehuwde en ongehuwde vrouw te negeren. (...) Het gaat hier over de gehuwde vrouw, die, juist omdat haar man, zoals ook de wet erkent, het hoofd van de echtvereniging is, niet dezelfde vrijheden geniet als haar ongehuwde zuster. Door haar huwelijk heeft zij zich aan een bepaald gezag onderworpen, waaraan de ongehuwde vrouw niet onderworpen is. Het feitelijk voorbijgaan aan dit onderscheid schijnt er op te wijzen, dat de minister géén praktische inhoud toekent aan de wettelijke erkenning van het 'primaatschap 1) van de man' in het huwelijk.

noot 1 oppergezag

Gebruik de bron

Een conclusie:

Sprenger heeft kritiek op een wet die in 1956 wordt aangenomen.

2p Onderbouw deze conclusie door de wet te noemen waarop Sprenger kritiek heeft, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Sprenger heeft kritiek op de wet die een einde maakt aan de wettelijke onbekwaamheid (van getrouwde vrouwen) / op het beëindigen van de wettelijke handelingsonbekwaamheid (van getrouwde vrouwen), 1
- omdat Sprenger schrijft dat een man het primaat in het huwelijk heeft / een gehuwde vrouw zich door het huwelijk aan het gezag van haar man onderwerpt. 1

Examen 2025, vraag 20 vwo (p-waarde meisjes = .38; jongens = .50)

Ik vermoed dat deze vraag een stuk beter zou zijn gemaakt, als niet gevraagd was naar een kenmerk van de nationaal-socialistische ideologie. Vermoedelijk hadden leerling beter gescoord als alleen gevraagd was waarom mensen voor de troepen van de Sovjet-Unie uit vluchtten.

Bij het tweede te behalen punt zou ik ook goed gerekend hebben dat mensen niet onder een communistisch regime wilden leven, ook al was al direct na de oorlog deze uitkomst allerminst zeker.

Tot slot zou ik zelf in een antwoord op de eerste vraag ook alleen gerefereerd hebben aan het anti-communistische karakter van de nationaalsocialisten. Ik neem overigens aan de angst voor het communistische niet voorbehouden was aan nationaalsocialisten.

Kortom redenen genoeg om een lage score te verklaren, maar deze opmerkingen maken nog niet duidelijk waarom meisjes beduidend lager scoorden dan jongens..

Een gegeven:

In april 1945 sloeg de Duitse bevolking wél massaal op de vlucht voor de troepen van de Sovjet-Unie, en niet voor de troepen van de Westerse geallieerden. In Oost-Duitsland werd tussen 1945 en 1989 weinig gepubliceerd over deze vlucht.

3p **20** Licht dit gegeven toe door:

- met behulp van een kenmerk van de nationaalsocialistische ideologie een verklaring te geven voor de vlucht van de Duitse bevolking voor de Sovjet-troepen in 1945, en
- te beredeneren waardoor er in Oost-Duitsland tussen 1945 en 1989 weinig werd gepubliceerd over deze vlucht.

maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Volgens de nationaalsocialistische ideologie waren communisten vijanden / was het Russische volk barbaars/minder ontwikkeld, 1
- waardoor de Duitse bevolking bang was dat de Russen hen als vijand zouden bestraffen / meedogenloos zouden handelen (zodat zij op de vlucht sloeg). 1
- Na 1945 behoorde Oost-Duitsland tot de communistische invloedssfeer waardoor het schrijven over de vlucht/de angst van de Duitsers voor de Sovjettroepen niet was toegestaan. 1

Opmerking

Alleen als bij de eerste deelvraag een juist kenmerk van de nationaalsocialistische ideologie wordt genoemd, wordt 1 scorepunt toegekend aan de verklaring voor de vlucht.

Examen 2025, vraag 26 vwo (p-waarde meisjes = .52; jongens = .37)

Ook op deze vwo-vraag scoren meisjes beter dan jongens. Zij behaalden gemiddeld 52 procent van de mogelijke twee punten, tegenover de jongens 37.

Eerlijk gezegd weet ik niet wat de bedenker van deze vraag heeft bezield toen hij of zij hiermee bezig was. Het lijkt erop alsof hij of zij een aantal lossen zinnen uit een artikel heeft gehaald, waardoor de context volledig zoek is. De opmerking bijvoorbeeld dat het zelf maken van een jurkje in plaats van het dragen van Haute-couture ervoor zorgt dat ze de man van haar dromen tegenkomt wordt in de bron nergens hard gemaakt. Er wordt zelfs helemaal geen relatie gelegd tussen het maken van eigen kleding en het ontmoeten van de man van haar dromen. Zou ik, als man, wanneer ik een vrouw tegenkom in een zelfgemaakt jurkje, in plaats van in haute couture, denken daar loopt mijn droomvrouw? Als ik het verschil in kleding al zou zien. De bron vertelt

er in ieder geval helemaal niets over, misschien in de rest van het artikel, maar dat wordt de leerling onthouden.

Voorts moet je uit het antwoordmodel opmaken dat de vraagsteller wil dat je ingaat om de manier waarop het artikelen is geschreven en niet op de feitelijke gegevens in de bron. Deze laatste lijken namelijk te wijzen op een zeer geëmancipeerd iemand. Zij heeft gestudeerd, heeft een goed baan, koopt in haar eentje een flat. Iedereen die tegenwoordig een eigen flat of huis wil kopen zal kunnen beamen dat dit financieel gezien geen sinecure is en Caro heeft een manier gevonden om een eerste besparing te kunnen doen, zelf kleding maken met een afgeprijsde lap stop. Heel slim zou ik zeggen. Wat is hier ongeëmancipeerd aan?

De lezeressen van Margriet worden weggezet als onnozel, zegt het antwoordmodel. Zij zijn namelijk niet in staat om een eenvoudige som als $3,95 \times 4,502$ uit het hoofd uit te rekenen. Nou ik kan u verzekeren dat ik en ook de bedenker van deze vraag er niet in slagen dit uit wel uit het hoofd te doen.

En waar wordt in de bron duidelijk gemaakt dat werken bij een accountantskantoor bijzonder is voor een vrouw. Ik lees het in ieder geval niet.

Het lijkt erop dat de vragensteller hier het slachtoffer is van het feit dat hij of zij het hele artikel wel heeft gelezen, terwijl deze context de leerlingen wordt onthouden.

Bron

In het veelgelezen damestijdschrift Margriet staat in februari 1957 het fictieve verhaal 'Caro en haar Katoentje'. Hierin koopt Caro een afgeprijsde coupon (lap) gebloemde stof, wat er uiteindelijk toe leidt dat ze de man van haar dromen tegenkomt:

Het is eigenlijk heel gek, dat Caro's leven radicaal werd veranderd op het moment dat haar oog viel op dat gebloemde couponnetje. Caro, die nog nooit zelf iets had gemaakt, die meer een draagster is van model-japonnen uit de Haute Couture 1) (...). Omdat ze een flatje had gekocht, en ingericht, maakte ze een tijdelijke financiële crisis door en was op de kleintjes gaan letten. (...) "Reuzekoopje", constateerde Caro met voldoening, "van 17,78 voor 2,50." Caro kan geweldig goed rekenen, dat merkt u wel, want u of ik zouden nooit uit ons hoofd kunnen uitrekenen hoeveel $3,95 \times 4,502$ is. Maar Caro is een slim meisje en heeft niet voor niets een reuze-baan op een accountantskantoor.

noot 1 exclusieve op maat gemaakte kleding

noot 2 Caro ziet dat de lap stof 4,5 meter lang is en oorspronkelijk 3,95 gulden per meter kost, wat een prijs zou opleveren van 17,78 gulden. Caro kan de stof nu kopen voor 2,50 gulden.

Gebruik de bron

Stel: je doet onderzoek naar de voortschrijdende emancipatie van vrouwen in Nederland eind jaren 1950. Je besluit dat je met dit verhaal die emancipatie **niet** kunt illustreren vanwege het beeld dat het verhaal weergeeft van vrouwen.

2p Geef een argument voor je besluit, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar het verhaal.

maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het verhaal geeft het beeld dat de lezeressen van de *Margriet* onnozel zijn / neemt zelfstandige vrouwen als Caro niet serieus (zodat het niet de emancipatie van vrouwen kan illustreren), 1
- omdat in het verhaal (een van de volgende): 1
 - wordt beweerd dat de dames die het blad lezen moeite zouden hebben met een (eenvoudige) rekensom.
 - duidelijk wordt gemaakt dat werken bij een accountantskantoor bijzonder is voor een vrouw.
 - 'de radicale verandering in Caro's leven' de ontmoeting met de man van haar dromen is.

Opmerking

Alleen als het antwoord een juist argument bevat voor het niet illustreren van de emancipatie van vrouwen, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.